

Tükör előtt

Hogy, hogy nem, folyton valamilyen szeretkezésnél vagy általában a szexnél kötünk ki. Nincs ez így rendben. Több tájleírás kéne. Vagy dicsőséges szabadságharc. Áldozatos küzdelem a népért. Kutatni az igazságot, gondolta Aragóniai Beatrix, és kiemelkedett a vízből. Jó, mondjuk, a dicsőséges szabadságharcot mellőzzük. A törököket letudtuk, Bécset bevettük, elegendő van a vérből. A vérontásból, a vérfolyásból, a vérrokonságból. És a többi. Ez utóbbiból különösen. Az egyeneságiból csakúgy, mint a görbéből. Az igazság meg, az igazat megvallva, macerás.

Orvosai javaslatára kezdett el egy tíznapos kúrát a badeni csodavízben. Ettől tudniillik majd kigyógyul az átkozott meddőségből, és végre valahára örököszt fog szülni felséges, legigazságosabb férjének, aki régóta pedzegeti, hogy kurvára igazságtalanul a saját, kis, balkézről való fattyát fogja kinevezni trónörököséül. De jólesik hangosan kimondani, hosszú, tottyanós ty-vel, mormolta maga elé Aragóniai Beatrix, miközben végigvonult a nedves köveken, hogy apró papucsába illessze nedves lábfejét.

Ha ez így maradna, drága leányom, fogalmazott Mátyás, kizárólag abban az esetben, és elcsomagolta azt az ordenáré, szőrös lőcsét.

Konkrétan peniglen abban, ha az ő igyekvő, hitvesi sunája mégsem lenne hajlandó elősegíteni a törvények betartását és a királyi hatalom megőrzését azzal, hogy fiút szül a trónra. Mintha az ember (pláne: nő) nevelhetné törvényességre a kis csecsebecsét. Felséges picsáját, hogy úgy mondjam. Mintha az csak úgy szíre-szóra fiúkat lökhetne a világra, trónra, hatalomra.

Beatrix libabőrös lett. Huzatos ez a hely, nem képesek ezek még arra sem, hogy becsületesen szigeteljenek. Micsoda sötét egy népség, istenem, mennyire utálok itt élni. Nézni, beszívni naponta a Dunát. A bőrébe ivódik már

bele barbár szavaik szaga. Ó, napfényes Nápoly. Ó, hús hullámok. Ó, isteni Vesuvio...

Ráadásul ez meg jön itt a fattyával.

Ezzel a bal tökéből kiszakadt magvával. Hogy ebből királyt. Ebből a jelentéktelen jöttmentből. És akkor vele mi lesz? Őneki ezek itt akkor a fejére fognak szarni. Beatrix királynét ekkor heves szívdobogás fogta el. Most még ezt megpróbálja, ad egy esélyt ennek a bűzölgő, badeni termálvíznek. A bécsi orvosdoktor megesküdött, hogy fenséges női részei kedvezően fogadják majd a naponta ismételt ülőfürdőket, és végre mégiscsak képes lesz megtermékenyülni.

Ezt is mennyire unja. Ezt az állandó hercehurcát a puncija körül. Miközben ott az igazság. A szép. Vagy mit tudom én, az erény, ugye, Bonfini? Szüzesség és tisztaság. *Semmit se tartsatok utálatosabbnak a mocskos gyönyörnél.* Bár azért ez enyhe túlzás. Neki ilyet adni a szájába. Adott volna akkor mást, nemde, Antonio? Sì, Altezza. És hogy akkor miről lenne szó. Ne álmodozz, Antonio, egy nő az én helyzetemben nem teheti meg ezt. Io non posso fare questo, Antonio! Lassan már töröm az olaszt, eközött a sok északi barbár között kihül az anyanyelvem. Pedig milyen hévvel tudtam forgatni.

És jön nekem a legalázatosabban meg minden, hogy volna itt ez a kis írás, melyet nekem, legkegyesebb úrnőnek ajánl, ki vagyok a szüzesség és az erény példaképe. Istenem, hogy kellett röhögjek, mikor a kezembe került. Én, a legkegyesebb isteni úrnő. Mikor ott rontott volna rám a nyílt színen, hát, láttam az elborult tekintetén. Én a valóban boldog Beatrix. Hát, ja, caro mio, hacsak úgy nem.

Ha tudnád, hogy a te valóban boldog Beatrixod mindmáig nem élhette meg a test gyönyörét. Kit soha nem juttatott el felséges és igazságos ura a kép önkívületi magasára. Mindazonáltal régóta tudom, hogy a Vezúv háborgó mélye forrong a testemben. Érzem, micsoda erő, az anyagnak miféle hője szabadulna fel, ha ez a szerencsétlen Mátyás kapirgálás és maszatolás helyett amúgy istenigazából meg tudna baszni.

De nem tud.

És akkor én járok fürdőbe. Picsámat áztatandó, úgymond.

Ah, férfiak, sóhajtott a felséges nő, és fázósan beburkolta magát arannyal átvert selyem köntösébe. Hogy érthettem volna meg veled, Antonio, hogy nem kompromittálhatom magam egy ilyen kis porbafingó, itáliai firkással. Hogy műveltség ide vagy oda, nekem mégiscsak kell a királyi trón a valagam

alá. Márpedig ha nyíltan félrekefélek, úgy szabadulnának rám ezek a barbár, északi dúvadok, hogy azonnal mehetnék vissza, ahonnan jöttem, üres zsebbel, szégyenszemre. Nem, ezt igazán nem várhatod el tőlem, foglalt helyet Aragóniai Beatrix királyné szolgálólányai keze alatt, hogy gyógykúrája végzetével visszacsomagolják testét királyi ruhába.

Nem azért csinálta végig ezt a tizenkét évet Mátyás mellett, hogy csak úgy eltűnjön a süllyesztőben. Az a rengeteg tárgyalás, mérlegelés, ami a házasságot megelőzte, istenem, azt hitte, már sose fogja elveszíteni a szüzességét. Kérdés, mikor veszíti el egy nő valóban a szüzességét? Nem akkor-e, nővérkém, amikor olyan irtózatossá élvez, hogy átszakad a lélekben az a gát, a félelmek, szemérmek, hitek és tévképzetek felgyülemlett gátja, mely elzárja minden kifinomultabb testi örömtől? Amikortól aztán úgy fog szárnyalni az ágyban, mint valami megkísértett angyal. Hörögni fog és üvölni. Semmi leányom, semmi nővérem, semmi úrnőm.

Bár rebesgették, hogy ő valami rangon aluli udvaronccal esetleg... Úgy érte, még a Mátyás-korszak előtt. De erről ő nem mondhat semmi biztosat. A rebesgetők mindig mindent jobban tudnak, ezért képesek akár ragaszkodni is az emberhez. Ragaszkodásuk pedig csak úgy őrizhető meg, ha rájuk hagyod. Legyen nekik igazuk. És mivel a rebesgetők sokan vannak, jó, ha szeretnek. Meg aztán egy nápolyi udvaronc nem is állt olyan rosszul Beatrixnek, uhm, de még mennyire, hogy nem. A nyál összefutott a szájában egy nyalka, méretes udvaronc gondolatára. Bár azt azért enyhe túlzásnak tartotta, hogy tudniillik ő ezt az állítólagos spanyol szeretőt hirtelen haragjában megfojtotta volna. Ezek mindenre képesek, sötét, műveletlen fatuskók, semmi stílusérzék, che razza di maleducato! Istenem, képesek lennének engem megfojtani egy kanál vízben. És ezeknek szervezz humanista udvartartást, áu, Carolina, ne cibáld úgy a hajam, az istenért!

Amikor Nápolyból elindult, nem tudta, mi várja Pannónia vad tájain. Az a fura vén bolond, a nevelőjük, Carafa is megrémítette. Megeshetik, írta Carafa, hogy férje álruhában, fölismerhetetlenül fog elébe jönni, ezért vigyázzon minden találkozásra, s mutakozzék elmésnek. Ha pedig fölismerné a királyt, titkolja el mindaddig, míg ez maga megismertetni nem akar, azután rögtön szálljon le lováról, adja meg neki a kellő tiszteletet, de ne engedje meg, hogy egyebet érintsen, mint a kezét.

Agyrém az egész. Miért jönne álruhában, megbolondult talán? Még az is lehet, hogy pusztán álruhásdiból tetves lesz? Hát, kihez ment ő most hozzá,

egy bohóchoz? Meg aztán lássuk be, az sem esett neki túl jól, hogy a nápolyi szertartásra maga a férj el se jött, csak valami barbár vajda képviselte személyét. Most akkor a vajdával fog szexelni vagy a királlyal? Talán Pannóniában kölcsönadják egymásnak nejeiket a férfiak?

Beatrix magyar királyné elkedvetlenedett. Aztán az a három és fél hónapig tartó utazás Nápolyból Pannóniába. Viharos tengerek, rémálmok, marcona idegenek. És ha akkor fázott fel? Ha ott történt valami végzetes felséges női petefészkében, ami miatt most mindenki habzó szájjal lemeddőkirálynőzi? Istenem, úgy kellett kiásni az utat a hó alól, mikor az ország határaitra érkeztek. Mindene fázott. Petefészkében csak úgy vacogtak a királyi magra váró petesejtek.

És akkor mit ad isten? Az anyósa várja. Jó, hogy pompás hintókat küldött az eddig csak képen látott hites ura, de ki a francnak hergeli fel vágyát egy országhatárokon várakozó, fagyos anyós? Azért lássunk már tisztán, sóhajtott a Beatrice, miközben habféhér testét megpróbálták fűzőibe szuszakolni udvarhölgyei. És ki nem szarja le, hogy arannyal és skófiumos zöld bársonytakaróval burkolta be a királyi hitves a flancos hintóit? Beatrix jégdara, és messze az olvadás.

Aztán Székesfehérvár, tessék. Szilánkosra fagyott mocsár, ahol a fenséges urát először élőben megpillantja. Hiába az aranyozott sátrak, hiába a hatalmas máglyák, Beatrice szikrázó jégtömb. *Piruló orcák*, Antonio? Ne viccelj, arcidegzsábat lehetett kapni a nagy pannon hidegségtől. És nem térdre ereszkedés volt ama bizonyos köszöntésben, hanem halálos végkimerülés. Három hétig fájt utána, mikor pisiltem, mio caro, tegyük csak hozzá nyugodtan. A nagy imádságos tedeumozás alatt is annyira össze kellett szorítanom a combjaimat, hogy majdnem belekékült a bőröm. Ez lenne a híres nagy házasság? Ráadásul a koronázáson olyan ruhát kellett viselnie, amiben a jobb karja és a háta meztelen maradt *a szentelt olajjal való fölkenés céljából*. Koronázási palást ide vagy oda, a csontjaiba ette be magát a templom szentes hidege. Úgy kellett magának bebeszélnie, hogy nem lesz itt baj, cicám, jó lesz ez, végre révbe értél, van egy kőgazdag hapsid, beleültél a jóba, inentől kezdve az lehetsz, amire mindig is készültél: vérbeli királynő, akinek szavait tömegek lesik és kegyeire udvaroncok százai pályáznak. Ami végülis be is jött. Valamennyire.

De azért hogy ezek kézzel esznek? Közös tálból? A gyomra fordul fel mai napig a gondolatra, hogy ő valamelyik magyar főúr szaros keze után nyúl a

tálba. Pfúj, porca miseria! Ezt a borzadályt még az esküvői lakoma huszon-
négy fogásos ételsora meg a tűzijáték sem tudta azért feledtetni. Mennyit
harcolt aztán, hogy megváltozzanak a királyi udvart jellemző étkezési szo-
kások. Csak nem fog egy asztalnál ülni mindenféle jöttment, bűdös szájú
magyar nemessel?! Tett róla, hogy csak a legközelebbi bizalmasok ülhessenek
asztalához. Aztán megrendelte azokat a gyönyörű modenai villákat! Milyen
jól szórakozott, mikor ezek a műveletlen magyarok sznobságból úgy tettek,
mintha tudnák, mire való. De faarccal végigjátszotta, hadd szokják a rendet,
ha már ő az etikett iránti végtelen tiszteletből végigülte unalmas lakomáikat,
melyeken vég nélkül ment az a szánalmas férfiúi melldöngetés és a hőbörgés,
és amelyekre sose hozták el feleségeiket. Az asszonynak otthon a helye, aztán
ha merev részegen hazaesik az ura, tegye csak szét neki a lábát, és foganjon
fiút, ha jót akar, különben a fényes úr valami tehetséges lotyó fattyúját teszi
majd meg örököséül. Bastardo, hogy ez megint eszébe kellett, hogy jusson...

Amikor az előbb a badeni gyógyvíz körbesimogatta testét, Beatrix
pillanatokra otthon érezte magát. Ha behunyta a szemét, érezte a víz lassú
mozgását. Mint odahaza, Nápolyban, amikor gyereklánként Eleonórával
megszöktek Carafa szigorú szemei elől, és meztelenül fürödtek a simoga-
tó tengerben. Mit tudhattál te erről, Antonio? Angyalinak látszott akkori
életem, mert testem ápolásán kívül minden időmet magasztos tanulmányok-
nak szánhattam. Blablabla. Mert testem ápolásán kívül valójában nemigen
érdekelt más, caro mio, ám mindaz, amit e fontos ténykedés során meg-
ismertem és megtapasztaltam, valóban magasztos tanulmányoknak nevez-
hető. Herótom van ettől az egész ájtatos nyáltól, amit rám kentél, Maestro,
egész egyszerűen hánynom kell tőle.

Mit tudhatsz te arról, hogy mit éreztem, amikor a selymesen lágy tenger
női mivoltom legrejtettebb ékszerét körbenyalogatta? Mit tudhatsz te arról
a buján felfakadó rózsáról, ami bennem akkor nyiladozni kezdett? Először
csak a bimbó jelent meg belső szemeim előtt. Törékeny, harmatos rózsá-
bimbó, ami eleinte csak különös erővel lüktetett, majd telt, húsos szirmok
bontakoztak ki a látomásban. Úgy éreztem, elalélok a gyönyörűségtől, de
a titkos rózsá egyre csak ontotta szirmait, tömött, súlyos petalumok bugy-
gyantak kelyhében, az Isteni Személy megpillantása nem okozhatott volna
nagyobb kéjt ennél a magasztos látványnál.

Percekig részesültem a látomásban, aztán Eleonórával csak nevettünk,
hosszan, sokáig, abbagyhatatlanul nevettünk. Eleonóra, drága nővérem...

Később még te is elárultál. Csak szülted egyre-másra férjednek a gyerekeket, három év, három gyermek, és lám, a két lány után a kötelezően előírt kisfiú. Ne neheztelj rám, amiért irigységnek tűnnek e szavak, de azt hittem, a legteljesebb életet mutatod meg nekem ott, gyerekkorunk eme ártatlan játékában, nem tudhattad, hogy nekem azóta se, hogy soha még olyan gyönyört férfi érintése nem tudott adni.

Beatrix hosszan állt lecsukott szemmel, és orrában a badeni kéngőzők a tenger sós levegőjévé finomodtak, miközben hagyta, hogy teste emlékezzen arra a gyönyörre, melyet nővérével ismert meg ezekben a lopott, gyerekkori pillanatokban. Sose voltam szerelmes ebbe a marcona Mátyásba, neked ezt tudnod kell, megírtam, édes Eleonórámm. De mondd, mit tehet egy nő, aki levelet is csak úgy írhat, mint egy férfi elkötelezett menyasszonya? Neked bizonyára tudnod kell, ismered azt a terhet, mely korunkban a leányokra nehezedik, kiket apjuk pusztán azért nevelt fel, hogy hatalmas erősítése érdekében valamely férfi ágyába juttasson, kinek aztán leányi s asszonyi kötelessége gyereket szülni. Én is alávettem magam ennek, elfogadtam ezt a terhet, de titkos óráinkra esküszöm, soha egyetlen pillanatát nem élveztem annak a szánalmas ügyködésnek, amivel hites uram engem az ágyában megajándékozni méltóztatott. Mert hogy baszásnak nem nevezhetjük, az talán a legkevesebb, amit elmondhatok.

Anyánk halála után történt, hogy végre bepillantottam legrejtettebb szelencéjébe. Gyönyörű aranyszelence volt, a leghíresebb nápolyi ötvös munkája. Mindig kíváncsi voltam, mi lehet benne. Azt gondoltam, a királyság legszebb ékszereit rejti, gyöngyöket, drágaköveket képzeltem, övcsatok, gyűrűk, gyémánt mellboglárok és rubinköves nyakláncok fényét rejtette anyám kincses ládikája. Mindannyiszor, ha elővette, elküldött minket közeléből, és az elmélkedésre hivatkozván magányba vonult. Alig hétévesen úgy képzeltem, ilyenkor előveszi őket, kirakosgatja, és fényükben megmosdatja lelkét Isten legnagyobb szolgálatára. Azt hittem, feldíszíti magát ilyenkor az anyám, hogy jobban tetsszen az Úristennek. Azt hittem, a gyönyörű ékszerekben pompázó nőket Isten is jobban szereti. Kicsivel halála után végül sikerült úgy intéznem, hogy belepillanthassak. Alig múltam nyolc, addig nyújtóztam, addig pipiskedtem, míg levettem a titkos aranyszelencét, és végre kinyithattam.

Bíborvörös bársonypárnán feküdt a durván megmunkált szöges öv és az ostor. Azt hittem, elhányom magam, olyan csalódott voltam. Mi ez az egész? Micsoda ördögi család? Valaki talán ellopta a kincseket, és gúnyt űz belőlem,

hogy ilyen undorító tárgyakat tesz anyám legtitkosabb szelencéjébe? A szolgákra kezdtem gyanakodni, az irigységtől mérgezett szívű udvarhölgyekre, anyám legbizalmasabb személyzetére. Sírni tudtam volna dühömben, ahogy anyám ágyára kiraktam azt a két borzasztó tárgyat. Tombolni, üvölni lett volna kedvem, ehelyett néma émelygéssel méregettem az arannyal kiverő ágytakarón fekvő dolgokat. Mint döglött patkányok a gazdagon megrakott asztal tetején.

De nem adtam fel, mindig nehezen adom fel az álmaimat. Hirtelen jött ötlettől vezérelve, ledobtam kislánytestemről mindent, és felcsatoltam azt a rémületes övet, majd az ostort kezembe fogva elkezdtem magamat tiszta erőből ütlegelni. Valami szent örület szállt meg, úgy képzeltem, a fájdalommal átjárt kétségbeesés hatására majd visszaváltoznak e rettenetes tárgyak azzá, aminek én képzeltem őket, kristályfényű rubinok és ragyogó gyémántok forogtak a szemem előtt, miközben hófehér testemen kiserkent a vér, és lassú patakokban folyt végig a bőrömön. Ekkor léptél te be, édes nővérem. Ekkor rohantál oda hozzám sikoltva, hogy azonnal hagyjam ezt abba, ekkor fogták le gyengéd, testvéri kezeid megvadult karomat, ekkor öleltél magadhoz sírva, hogy édes Trixim, drága testvérkém, nem kell ezt, azonnal hagyd abba. Ma is érzem finom ujjaid érintését, ahogy óvatosan lefejtet rólam azt a rettenetes övet, ma is orromban van a hajad édes illata, ahogy rám hajolva ölelsz, bújtatsz, hogy mi történt, hát, mi történt velem, minek kell ezt csinálnom. A cilicium és a flagellum aznap eltűnt, örökre nyoma veszett, soha nem láttam többé álmaim ezen silány anyagból készült maradványát, hacsak nem azt vesszük, hogy mindmáig őrzöm testemen a nyomait.

Másnap történt először, hogy kettesben kiszöktünk a tengerre. Ne szólj semmit, testvérkém, csak kövess, suttogtad a fülemben, és én követtelek némán a kietlen folyosókon, mert tudtam, hogy valami csodával fogsz most engem megajándékozni. Emlékszem, szögektől felmárt testem hogy sajgott, amikor a langyos tengervíz nyaldosni kezdte sebeimet. Minden porcikámban érzem ma is, ahogyan a lágy hullámok az ölükbe vesznek, elvesztett anyám tudott ilyen gyengéden ölelni, én pedig átadtam magam a víz lassú mozgásának, és hagytam, hogy ringasson. Isten kért így bocsánatot lelkemtől a rászabadított örület miatt, ha már a testem valószínűleg sohasem bocsáthat meg, hiszen azóta emlékezik a szögek okozta rettenetre.

Egy darabig azt hittem, majd a szerelem. Lesz majd egy férfi, akinek ujjai úgy tudnak megérinteni, hogy elcsitul majd a test minden fájdalma. Azt hit-

tem, talán majd Mátyás. Miért ne hihettem volna? De ma már látom, hogy testem, ez az örök istentagadó, nem képes megbocsátani. Istennek vége. Márpedig istentelenül nem lehet gyermeket foganni.

Elfáradtam, hölgyek, kérem, hagyjatok kicsit magamra, mondta Beatrix magyar királynő, a Duna istennője, a körülötte szorgoskodó udvarhölgyeknek. Elfáradtam, suttogta aztán még egyszer tükörképének, aki rezzenéstelen, hideg tekintettel bámult vissza rá a királyi díszek közül.

© Fortepan, Vargha Zsuzsa, 1930.